

4. Struktura zahraničního obchodu se sousedními státy podle tříd SITC, rev. 4

- **Zbožová struktura vývozu do sousedních států**

V roce 2008 v porovnání s rokem 2007 provázal kromě polotovarů a materiálů všechny ostatní třídy SITC růst vývozu do sousedních států, i když značně diferencovaný (viz tabulka 4 v příloze). Největší meziroční navýšení (absolutní i relativní) zaznamenaly suroviny nepoživatelné a minerální paliva (které tak významně ovlivnily meziroční růst celkového vývozu do sousedních států) následované chemickými výrobky, zemědělskými a potravinářskými surovinami a výrobky a průmyslovým spotřebním zbožím a zbožím j.n.. Všechny uvedené třídy si v porovnání s rokem 2007 svoji úlohu v celkovém českém vývozu do sousedních států posílily. Nejnižší tempo růstu vývozu, a současně i nejmenší absolutní přírůstek, zaznamenala nejvýznamnější třída vývozu do sousedních států – stroje a dopravní prostředky, která proto meziročně svoji úlohu ve vývozu do sousedních států oslabila o 0,7 p.b.. Jedinou třídou, která zaznamenala meziroční pokles vývozu do sousedních států, byly polotovary a materiály, jež snížily o 0,8 p.b. i svůj podíl na celkovém vývozu do sousedních států.

- **Úloha vývozu jednotlivých tříd SITC do sousedních států na celkovém českém vývozu těchto tříd SITC**

Význam úlohy vývozu do sousedních států v celkovém českém vývozu potvrzují i údaje o pozici vývozu jednotlivých tříd SITC do sousedních států na celkovém českém vývozu uvedených tříd SITC. Je zřejmé, že vyjma strojů a dopravních prostředků největší část z celkového vývozu všech ostatních tříd představoval v roce 2008 právě jejich vývoz do sousedních států. Z celkového českého vývozu surovin nepoživatelných a minerálních paliv připadly na vývoz do sousedních států přibližně čtyři pětiny, zemědělských a potravinářských surovin a výrobků přes tři pětiny a chemických výrobků, polotovarů a materiálů a průmyslového spotřebního zboží to byla více jak polovina.

Tabulka č. 12 Pozice vývozu tříd SITC, rev.4 do sousedních států celkem na celkovém českém vývozu uvedených tříd SITC

Třídy SITC, rev. 4	zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky	suroviny nepoživatelné a minerální paliva	chemické výrobky	polotovary a materiály	stroje a dopravní prostředky	průmyslové spotřební zboží a zboží j.n
	0+1+4	2+3	5	6	7	8+9
	podíly v %					
2008	64,0	81,0	52,3	55,2	44,4	55,2
1. pololetí 2009	62,5	77,4	51,0	54,4	46,9	55,4

- **Rozdíly v postavení jednotlivých tříd SITC ve vývozu do jednotlivých sousedních států**

Ve zbožové struktuře vývozu do všech sousedních států, která je podle jednotlivých tříd SITC na 1 místo a na 2 místa uvedena v příloze (viz tabulka 5 až tabulka 11), zaujímaly v roce 2008 nejvýznamnější pozici stroje a dopravní prostředky, nejsilnější u vývozu do Německa (54,3 %), na druhém místě pak polotovary a materiály, a to hlavně ve vývozu do Polska (26,3 %). Suroviny nepotravinářské a minerální paliva představovaly největší podíl ve vývozu do Rakouska (20,5 %) a nejnižší ve vývozu do Německa (6,8 %). Zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky zaujaly nejsilnější pozici (12,2 %) ve vývozu na Slovensko, nejslabší ve vývozu do Německa (2,5 %). Podíl průmyslového spotřebního zboží přesáhl (s výjimkou Polska) jednu desetinu vývozu do všech sousedních států a zastoupení chemických výrobků bylo největší ve vývozu do Polska (10,9 %) a nejnižší ve vývozu do Německa (4,3 %).

- **Zbožová struktura dovozu ze sousedních států**

Nevýznamný růst dovozu ze sousedních států v roce 2008 v porovnání s rokem 2007 provázal zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky a průmyslové spotřební zboží. Dovoz surovin nepoživatelných a minerálních paliv zaznamenal největší meziroční navýšení (absolutní i relativní), které tak zmírnilo meziroční pokles celkového dovozu ze sousedních států. Všechny posledně zmíněné třídy si v porovnání s rokem 2007 posílily svoje postavení v celkovém dovozu ze sousedních států. Mírný pokles dovozu byl zřejmý u chemických výrobků, výraznější pak u strojů a dopravních prostředků a zejména u polotovarů a materiálů. U posledně zmíněných dvou tříd SITC klesl dohromady meziročně dovoz o více jak 26 mld. Kč a podstatně tak ovlivnil meziroční propad dovozu ze sousedních států a tím i celkového dovozu. Pozice polotovarů a materiálů a strojů a dopravních prostředků ve zbožové struktuře dovozu ze sousedních států byla meziročně sice slabší o 1,0 p.b. a 0,4 p.b., tyto výrobky si ale nadále udržely vysoké zastoupení v dovozu ze sousedních států. Dohromady v roce 2008 představovaly více jak tři pětiny tohoto dovozu (63,8 % v roce 2008 a 60,9 % v 1. pololetí 2009).

• **Úloha dovozu jednotlivých tříd SITC ze sousedních států na celkovém českém dovozu těchto tříd SITC**

Postavení dovozu jednotlivých tříd SITC ze sousedních států na jejich celkovém českém dovozu dokumentují údaje o podílu dovozu jednotlivých tříd SITC ze sousedních států na celkovém českém dovozu uvedených tříd SITC. Je zřejmé, že zastoupení dovozu jednotlivých tříd ze sousedních států na celkovém českém dovozu bylo v porovnání s jejich úlohou na celkovém českém vývozu u všech tříd SITC slabší. Převažující podíl měl dovoz ze sousedních států pouze na celkovém českém dovozu zemědělských a potravinářských surovin a výrobků a polotovarů a materiálů. O něco méně než poloviční podíl představoval dovoz chemických výrobků ze sousedních států na jejich celkovém dovozu. Výrazně nižší byla v porovnání s vývozem úloha dovozu průmyslového spotřebního zboží ze sousedních států na jeho celkovém dovozu. Stroje a dopravní prostředky měly také v dovozu oproti vývozu nižší podíl. Markantní rozdíl byl patrný u surovin nepoživatelných a minerálních paliv, jejichž dovoz ze sousedních států se na celkovém českém dovozu podílel necelými 30 %.

Tabulka č. 13 Pozice dovozu tříd SITC, rev. 4 ze sousedních států celkem na celkovém českém dovozu uvedených tříd SITC

Třídy SITC, rev. 4	zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky	suroviny nepoživatelné a minerální paliva	chemické výrobky	polotovary a materiály	stroje a dopravní prostředky	průmyslové spotřební zboží a zboží j.n
	0+1+4	2+3	5	6	7	8+9
	podíly v %					
2008	50,5	28,8	46,1	54,6	38,6	38,8
1. pololetí 2009	51,2	29,8	44,1	54,7	37,4	36,1

• **Rozdíly v postavení jednotlivých tříd SITC v dovozu z jednotlivých sousedních států**

Ve zbožové struktuře dovozu z jednotlivých sousedních států (viz tabulka 5 až tabulka 11 v příloze) bylo zastoupení jednotlivých tříd podstatně odlišné od jejich postavení ve vývozu do těchto států. Zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky zaujímaly největší podíl v dovozu z Polska (12,0 %), nejnižší pak v dovozu z Německa (4,5 %). Suroviny nepoživatelné a minerální paliva představovaly více jak pětinu (22,5 %) dovozu ze Slovenska, nejslabší pozici zaznamenaly v dovozu z Německa (4,9 %). Nejvyrovnanější úlohu hrály v dovozu z jednotlivých sousedních států chemické výrobky, jejichž podíl se pohyboval v rozmezí od 9,2 % u dovozu ze Slovenska až po 12,1 % u dovozu z Německa. V dovozu z Polska, Rakouska a zejména ze Slovenska (32,9 %) se nejsilněji podílely polotovary a materiály. Stroje a dopravní prostředky měly rozhodující podíl (45,6 %) na dovozu z Německa, druhé místo zaujímaly ve struktuře dovozu z Rakouska a Polska a třetí místo v dovozu ze Slovenska. Přibližně stejná pozice byla patrná v dovozu z jednotlivých sousedních států u průmyslového spotřebního zboží.

Tabulka č. 14 Zbožová struktura zahraničního obchodu se sousedními státy celkem podle tříd SITC, rev. 4 v roce 2008

Třídy SITC, rev. 4	Celkem	v tom:					
		zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky	suroviny nepoživatelné a minerální paliva	chemické výrobky	polotovary a materiály	stroje a dopravní prostředky	průmyslové spotřební zboží a zboží j.n
	0 - 9	0+1+4	2+3	5	6	7	8+9
Vývoz v mld. Kč	1 264,4	62,2	120,6	77,0	266,2	591,1	147,3
- meziroční změny							
- v mld. Kč	26,4	3,9	16,1	4,8	-5,5	2,9	4,2
- v %	2,1	6,7	15,5	6,6	-2,0	0,5	2,9
Struktura vývozu v %	100,0	4,9	9,5	6,1	21,0	46,8	11,7
Dovoz v mld. Kč	1 006,9	61,9	90,5	113,9	258,9	383,5	98,2
- meziroční změny							
- v mld. Kč	-19,4	0,3	5,6	-0,3	-14,6	-11,7	1,3
- v %	-1,9	0,4	6,6	-0,3	-5,3	-3,0	1,3
Struktura dovozu v %	100,0	6,1	9,0	11,3	25,7	38,1	9,8
Obchodní bilance v mld. Kč	257,5	0,3	30,1	-36,9	7,3	207,6	49,1
- meziroční změny v mld. Kč	45,8	3,6	10,5	5,1	9,1	14,6	2,9

• **Bilance zahraničního obchodu se sousedními státy podle tříd SITC**

Přebytek bilance zahraničního obchodu ČR se sousedními státy v roce 2008, který byl proti roku 2007 o 45,7 mld. vyšší, byl výsledkem kladné obchodní bilance u převažující většiny tříd SITC. Pouze chemické výrobky vykázaly schodek, a to poměrně vysoký, neboť krytí dovozu vývozem činilo necelých 68 %. V porovnání s rokem 2007 (krytí dovozu vývozem představovalo 63,3 %) se ale o více jak 5 mld. Kč snížil. Hlavní vliv na pasivum obchodu s chemickými výrobky měl dovoz léčiv a farmaceutických výrobků, plastů v prvotní formě a plastických hmot v neprvotních formách. Největší meziroční navýšení zaznamenala kladná bilance obchodu se stroji a dopravními prostředky a se surovinami nepoživatelnými a minerálními palivy. Vysoké kladné saldo obchodu se stroji a dopravními prostředky bylo především výsledkem přebytku obchodu se silničními vozidly (71,2 mld. Kč), elektrickým zařízením, přístroji a spotřebiči (45,7 mld. Kč) a s telekomunikačním zařízením (38,5 mld. Kč). Druhé největší aktivum vykázalo průmyslové spotřební zboží, a to především díky přebytku 18,1 mld. Kč obchodu s různými výrobky (dětské kočárky, hračky, hry a sportovní potřeby, tiskoviny, hudební nástroje), nábytkem a jeho díly (9,8 mld. Kč), oděvními výrobky a doplňky (7,7 mld. Kč) a montovanými budovami (6,9 mld. Kč). Za kladnou bilanci obchodu se surovinami nepoživatelnými a minerálními palivy stojí především aktivum obchodu s uhlím, koksem a briketami (16,6 mld. Kč), rudami kovů a kovovým odpadem (12,9 mld. Kč) a korkem a dřevem (6,6 mld. Kč).

• **Bilance zahraničního obchodu s jednotlivými sousedními státy podle tříd SITC**

V roce 2008 u všech sousedních států skončil přebytkem (avšak ve značně rozdílné výši) pouze obchod se stroji a zařízením. U obchodu se zemědělskými a potravinářskými surovinami a výrobky zaznamenaly vyjma Slovenska zbývající státy deficit. Schodkem u surovin nepoživatelných a minerálních paliv skončil obchod se Slovenskem. Nejvyšším pasivem ze všech tříd SITC skončil obchod s chemickými výrobky u Německa, nižší schodek byl zřejmý i u obchodu s Rakouskem. Polotovary a materiály zaznamenaly vyjma Rakouska u všech zbývajících států přebytek obchodu, stejně jako u průmyslového spotřebního zboží (ovšem kromě obchodu s Polskem).

Tabulka č. 15 Bilance zahraničního obchodu České republiky s jednotlivými sousedními státy podle tříd SITC, rev. 4 v roce 2008

Třídy SITC, rev. 4	Celkem	v tom:					
		zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky	suroviny nepoživatelné a minerální paliva	chemické výrobky	polotovary a materiály	stroje a dopravní prostředky	průmyslové spotřební zboží a zboží j.n
	0 - 9	0+1+4	2+3	5	6	7	8+9
v mld. Kč							
Německo	116,4	-10,2	20,0	-45,3	2,1	119,3	30,5
Slovensko	94,3	17,7	-2,3	9,2	5,8	47,6	16,3
Polsko	19,3	-6,2	0,7	3,8	3,3	19,7	-2,0
Rakousko	27,5	-1,0	11,7	-4,6	-3,9	21,0	4,3

Graf č. 4 Zbožová struktura zahraničního obchodu se sousedními státy v roce 2008

